

Teksten van verkondiging en gebeden voor het avondgebed om Oudejaarsavond 2012 in de Hooglandse Kerk door ds. Ad Alblas; organist is Bert Mooiman.

Uitgevoerd wordt Cantate 51 van J.S.Bach "Jauchzet Gott in allen Landen". Uitvoerenden zijn Wendy Roobol, sopraan, Bert Mooiman, orgel, Marc Kaptijn, trompet, Peter Leerdam, contrabas.

De dienst kan via kerkomroep.nl geheel worden mee- of nabeluisterd.

VOORBEREIDING

Samenzang: Gezang 397

Woord ter voorbereiding

Nu de stroom van de tijd ons en de hele wereld voortstuwt, God mag weten waarheen, zoeken wij stilte. Voor afstemming op onze bestemming, op God.

Aanroeping en groet

VEROOTMOEDIGING

Inleiding

De wereld draait door. Niemand weet hoelang. Wij draaien mee. Niemand weet hoe lang. Wél weten we DAT we er zijn en HOE we dit ons geschonken bestaan ervaren.

Daarover gaat het tijdens dit avondgebed waarmee we het hele jaar afsluiten.

We zijn niet direct in de stemming om de hooggestemde cantate mee te beleven "Jauchzet Gott in allen Landen".

Is dáár wel reden voor? In alle landen? In onszelf?

De realiteit geeft daar niet veel aanleiding toe. Woorden van Jezus stemmen ons tot nadenken en een gebed geeft daar stem aan.

De woorden van Jezus over de crisis: "met het toenemen van het onrecht zal de liefde van velen verkoelen, maar wie volhardt tot het einde vindt redding".

Een gebed van Sytze de Vries voor als de vreugde ontbreekt, bidden we:

Als elke vreugde ontbreekt
en alle leven verschaald is,
wees Gij daar dan
met uw ontferming

Als iemand snakt naar adem,
het hoofd niet boven water houdt,
wees Gij daar dan
met uw liefde.

Als wij elkaar vermalen
met onze woorden,
doden met onze blikken,
wees Gij daar dan
met uw goedertierenheid.

Als in uw hulpeloze schepping
wij elkaar ontbreken,
ontbreek Gij dan niet.

Psalmengebed

Lezing: Psalm 91: 1-2

Wie in de schuilplaats van de Allerhoogste is gezeten
vernacht in de schaduw van de Almachtige.

Ik zeg tegen de ALTIJDAANWEZIGE: 'mijn toevlucht, mijn
vesting, mijn God, ik vertrouw op U

Samenzang: 'Tussentijds' 36:1

(wie in de schaduw Gods mag wonen)

Lezing: Psalm 91: 9-12

Omdat je bij de Allerhoogste naar onderdak zoekt, zal geen
kwaad over je komen, geen kwaad dringt door tot je tent.

Zijn eigen boden zal Hij opdragen om je te beschermen waar
je ook gaat. Ze zullen je op handen dragen, zodat je je voet
nog niet aan een steen stoot.

Samenzang: 'Tussentijds' 36:2

(Engelen zendt Hij alle dagen)

Lezing: Psalm 90: 2+7-14

Nog voor de bergen waren geboren, bent U God, van eeuwig
tot eeuwig. Schenk ons toch uw rijkdom aan liefde, en wij
zingen van vreugde, elke dag opnieuw. Heer, onze God, toon
ons uw liefde.

Samenzang: 'Tussentijds' 36:3

(Hem zal de nacht niet overvallen)

DIENST van het WOORD

Schriftlezing: Spreuken 3: 1-4 en 13-18

Samenzang: 'Licht' 11 (moderne visie van 'Uren, dagen,
maanden, jaren')

Schriftlezing: Lucas 12:35-43

Samenzang: Gezang 462: 1+2

OVERWEGING

De keuze van Cantate 51 zal menigeen verrassen of zelfs
bevreemden. JAUCHZET GOTT in allen LANDEN is niet het
eerste wat boven komt op oudjaarsavond 2012.

De Syriërs hebben geen reden om te juichen, de
Egyptenaren ook nog niet, zeker de christenen in dat land
niet. De belangrijke Amerikaanse economie hangt aan een
zijden draad, samen met alles wat daar weer mee
samenhangt. Nucleaire mogelijkheden van Noord-Korea
destabiliseren. De situatie in Israël is en blijft explosief.
Zullen we 'alle landen' maar even erbuiten laten?

Juicht God in ons land, dat dan maar? De ontwikkelingen in
de zorg, in de wereld van de sociale voorzieningen, die van de
hypotheken, de waardedaling van verworven bezit,
toegenomen werkloosheid, krapte bij pensioenfondsen.
Bezuiniging alom. Ik wil niet somberen, maar ook niet loos
juichen. In grote lijnen is er niet veel reden tot juichen.

Dan voor jou persoonlijk misschien? Bij die gedachte zal de
lucht niet voor iedereen, maar wel voor menigeen wat
opklaren. Ja, redenen om dankbaar te zijn aan het eind van
het jaar zijn er wel. Maar ik nodig u niet uit om opgeklopt
vrolijk te gaan doen, vanavond, alsjeblijft niet. Ook niet die
galgen-vreugde van 'het kan altijd nog slechter'. Dat is niet
het antwoord van de kerk en het geloof.

Toch wordt er meer dan ooit een stem vanuit het geloof en de kerk gevraagd. Zoals burgemeester Lenferink bij Open Kerk Leiden zei: 'ik hoor jullie als kerken zo weinig. Mis ik iets, of heb je niets te zeggen?'

Ik zal eerlijk opbiechten dat toen Bert Mooiman cantate 51 voorstelde voor dit oudjaarsgebed ik wat in verlegenheid was. Wat moet je met zó'n vreugdevolle cantate na zo'n slecht jaar?

Het is écht een vreugdevolle cantate. De tekst is meeslepend, de sopraanbijdragen virtuoos en ook de trompet blaast een stevig partijtje mee. Het is geheel ontroerend mooi.

Alleen: zó blij!

Hoe kunnen we dát gaan meemaken?

Ik heb die twee vragen met elkaar verbonden tot het thema: 'zielenvreugd als bron van kracht' en ga dat toelichten.

Ik ga de burgemeester en allen die ongevraagd wel een woord vanuit het geloof willen horen antwoorden. Natuurlijk is dat persoonlijk, maar gedragen door de stroom van de traditie, door de wijsheid van de heilige Schrift, de woorden van het Evangelie en de geloofservaring van generaties vóór ons; ook van mensen die ik elke dag tegen kom en kan komen.

Vreugde om fijne dingen is één. Daar beginnen we maar mee. Het is erg met je gesteld, als je niet meer blij kunt zijn om mooie ervaringen, om heerlijke ontmoetingen, over je mogelijkheden, je spulletjes, de natuur, en nog veel meer. Misschien herken je wel iets van die boektitel van rabbijn Kushner: 'niets meer te wensen en toch niet gelukkig'.

Of misschien ben je alweer op zoek naar iets nieuws, zodra je iets hebt bereikt, ervaren, gekocht. Ben je 'zuchtig' geworden: geldzuchtig, vraatzuchtig, drankzuchtig, eierzuchtig, raak je buiten adem van al dat zuchten. Nooit genoeg. Een oneliner voor twitter (volgt u me al?) 'wie niet genoeg heeft aan wat hij heeft, zal geen genoeg belevan aan wat hij erbij krijgt'.

Dat brengt ons bij twee: de vreugde als de fijne dingen er niet zijn, of naar jouw idee, niet in voldoende mate.

Misschien leert de crisis, waarbij wij Nederlanders voorop lopen om de hand op de knip te houden, ons wel iets meer in het heden te leven, blij te zijn met wat we hebben, in plaats van amechtig hijgend achter het onhaalbare aan te lopen.

Om de vreugde te vinden als het niet per sé goed gaat, is de joodse wijsheid behulpzaam die zegt: 'gelooven is de kunst van het verwonderen'. Dat dan niet beperkt tot de 8 wereldwonderen, maar ontlokt door de wereld vol wonderen om ons heen. Alleen al dat de wereld doordraait... dat de natuur leeft.... O ja, er is veel 'ja maar', maar wil dat tóch even inhouden want als je eenmaal begint te 'maren' wordt het zomaar jammeren en kom je aan juichen nooit meer toe.

Wat heb je nodig om te juichen eigenlijk?!

Ik heb vele antwoorden geprobeerd en ben uitgekomen dat de grootste kracht uitgaat van de zielenvreugde. Dat is vreugde die onder de meest verschillende omstandigheden ervaren wordt, erfahrbaar is.

De zielenvreugde heeft niet veel met 'hebben'. In zekere zin is alles goed en genoeg. De ziel aanvaardt het één om door getroost te worden, het ander om door uitgedaagd te worden; wat verwacht moedigt aan tot verder en dieper zoeken.

Dat je niet echt staat te juichen bij moeilijke levenstaken zal waar zijn, maar je kent vast ook wel uit verhalen of eigen ervaring die zielenvreugde van mensen in crisis. Van stervenden, die hoorbaar 'juichen' om hun bestaan, al snelt het ten einde en is het afscheid moeilijk.

Velen helpt het geloof in zoiets als een 'hogere regie'. Dat wekt in je de moed, dat je geen last krijgt, die je niet kunt dragen, wat niet wil zeggen dat je die niet moet dragen natuurlijk, maar dan: niet *alleen*.

Engelen zijn er op je wegen. In de nacht twinkelt een licht, misschien maar één. Op de heuvel aan de horizon wordt een vuur ontstoken door mensen die je niet kunt zien, maar hun witte rook je toezenden als teken van verbondenheid. Dat beeld leen ik trouwens van Paulo Coelho, waarom niet?

Reden om te juichen?! Te over!

Hangt er wel van af hoe je kijkt. Of je wel 'wakker' bent. Het fragment uit Lucas zet dat niet in het sombere scenario van het wereldeinde, maar in het vreugdevolle licht van de thuiskomst van hun heer van een *bruiloft*. Ik onderstreep dat element in een stelling: 'als de vreugde van de liefdesbruiloft van God en mensen ontbreekt in ons geloven, dan zullen we *nóóit* juichen, of om de verkeerde dingen...

Let op wat in dat mooie gelijkensje staat: de Heer die

terugkomt van het huwelijksfeest neemt dan niet een afzakkertje, gaat niet onderuit om verwend te worden, nee, nee, die doet z'n werkschort om en nodigt de wakende vrienden ten tafel en bezorgt hen een geweldig maal. Wij, korte termijndenkers, van de 'I want it and I want it now' mentaliteit lopen vast in onze zogenaamd nuchtere insteek van 'wat heb ik er aan'. De gelijkenis draait het om en vindt het heel nuchter om nuchter te blijven, te waken, te wachten, *OMDAT* je weet dat je Heer iets moois meemaakt en -je kent je Heer- omdat je er op vertrouwt, dat dit ook iets moois voor jou zal worden, al weet je nog niet wat. Dat is de vreugde om wat je nog niet in handen hebt, soms een beetje, maar wat je *tóch* al blij maakt.

Waarom? Gewoon, omdat je -met Spreuken- geleerd hebt of jezelf leert om *zó* te denken. Dat is de lering van de ouden. Dat is de wijsheid, die je al van te voren richt op wat je verwacht: de grootst mogelijke vreugde, de grootste nabijheid van God en mensen en van mensen onderling. Ik zie in dat dit een niet uitsluitend kerkelijk, maar wel volstrekt gelovig, religieus, spiritueel antwoord is, dat sommigen niet concreet genoeg zullen vinden, maar elk concreter antwoord is voorbarig. De zielenvreugde is de kracht van de vreugde.

Onuitsprekelijke lichtheid, overweldigende liefde, verbondenheid over de tijd heen, over muren heen, over je onzekerheden heen. Laat het door je heen golven, laat het binnen komen. Goede kans dat je ziel springt van vreugde, minstens een beetje meevoelt met het Jauchzet Gott'

Cantate 51

